

Năm Hồ Nói Chuyện “Ông Ba Mươi”

Trang Y Hạ

Ông bà ta ngày xưa nói “Ông Ba Mươi” là ám chỉ con Hồ. Đêm ba mươi tháng Chạp – đêm cuối cùng của một năm âm lịch, bầu trời chỉ có các vì sao mờ tỏ còn nàng Nguyệt Nga thì bận việc phải chạy qua châu Ngọc Hoàng Thượng Đế... Trước đó - ngày hai mươi ba tháng chạp – ông bà táo cũng bỏ bếp bay về thiên đình ton hót... Đêm cuối năm ở trần gian túi thui, túi mò, lạnh tanh để bọn quỷ bọn “Hồ” tha hồ tung hoành...

Ngày cha tui còn sống, mỗi khi tết về tui có thắc mắc với ông chuyện “ông ba mươi”... Cha tui nói hãy nhìn ra ngoài màn đêm thì khắc biết, do trí óc non nớt nên chẳng hiểu, cuối cùng cha tui cũng giải thích sơ qua và tui cảm thấy rất là sợ. Ở DakTo, KonTum vào những thập niên năm mươi, sáu mươi, rừng núi còn âm u rậm rạp lẩn ra sát mé quốc lộ, cộp, beo, voi và các loại thú rừng khác rất nhiều. Cộp ban đêm mò về làng bắt heo, gà, trâu, bò thường xảy ra vào những đêm trời tối. Chồn núi rừng nhà tranh vách đất đêm khuya nghe chó sủa thì lo sợ bọn cướp núi, còn cộp gặm thì càng sợ điếng hồn, sáng ra thấy dấu chân của “ông ba mươi” người trong làng cầm gậy gộc lần dò ra tận mé rừng, lần dò theo cho biết vậy thôi chứ làm gì được các ông ấy!

Bởi sợ Hồ nên mới đặt cho ông Hùm rất nhiều tên đẹp, như: ông hùm xám, ông hồ ba chân, ông mãnh hồ, ông kẹ, ông dần, ông chúa sơn lâm, ông Hùm thiêng.... Thời chống Pháp, ông Đề Thám được gọi là “Hùm Thiêng Yên Thế”. Trong mười hai con giáp thì Hồ đứng hàng thứ ba gọi là năm Dần. Sinh nhằm tuổi dần – đối với phái nam thì khỏe mạnh “râu hùm hàm én mày ngài” còn phái nữ thì... ổng chề (é chồng) vì mang tiếng là “Cộp Cái”. Ông bà ngày xưa có lắm vị nói quá quắt, nói tào lao, nói hàm hồ như vậy đó... Tuổi dần có mắc mưu chi tới phụ nữ mà vu oan giá họa cho họ là Cộp Cái?... Cộp cái hay cộp đực cũng là con cộp thôi mờ. Do đó từ xưa cho tới nay – hể cô nào công tuổi dần là lo đi tới tòa án làm lại giấy khai sanh, (ngày xưa gọi là “Thế Vi Khai Sanh”) để nhảy xuống làm... cô MÈO, (tuổi meo) làm cô meo sẽ được nuông chiều - hơn nữa là ở không cũng được “tự do, ấm no, hạnh phúc”! Nhưng cũng có cô thích nhảy trở lên làm TRÂU (tuổi sừ) để giúp cha mẹ, giúp người nông dân... Làm trâu cũng huy hoàng lắm chứ, nhưng nếu không may sinh trúng nơi dòng họ trâu... diên, trâu... rừng, thì thôi rồi Lượm ơi!

Từ chỗ mê tín dị đoan, bị vu oan mà dòng họ Hồ lui về (ở ẩn chờ thời) trong hàng ngũ chị em. Đợi tới lúc anh chồng nào lém phéng thích “phở” chề cơm hoặc lập “phòng nhì” thì... lúc đó họ hồ mới vùng lên - hùng... hùng... hồ... hồ... với địch thủ...! Từ sợ cộp mà sợ luôn tới năm sanh, cho nên các anh chàng lấy vợ... thông thường tránh xa các cô “ấm” tuổi Hồ. Không một ai minh chứng cho câu nói “lấy vợ tuổi dần màn ăn lận đận”. Vậy mà từ các bậc cha mẹ, thầy bói (ra ma) tin tới sai cỡ, để rồi sợ hãi cái “tuổi dần” tới sồn đái kể cũng thiệt là lạ. Không lo làm lụng để sinh sống, để làm giàu thì tất nhiên sẽ lận đận, sẽ nghèo mạt chứ liên can gì tới người vợ có tuổi dần. Nhưng tránh cũng không khỏi vì mấy cô (khôn ngoan) đã thay đổi tuổi Dần từ lâu rồi.

Đúng lý ra cánh phụ nữ các cô - đừng lấy mấy cha nội sinh nhằm tuổi dần làm chồng. Bản tính Hồ (traoi) có thói trăng hoa ghê gớm lắm, hể thấy cô Hồ nào (bất cứ xấu hay đẹp) mấy anh hồ chẳng hồ đều “ôm” hết chứ không tha. Ngược lại mấy cô hồ (nữ), mà mấy người gọi là Cộp Cái mà lại chung tình, chí thú - cứng chông, bênh vực cho chồng và lo nuôi dạy con, chỉ có mỗi cái tội là mắn đẻ - đẻ năm một - mỗi lứa từ hai tới bốn con... Thời gian mang thai ngắn chỉ có một trăm ngày!

Hồ khỏe mạnh hùng dũng nên dân đi săn hồ lấy xương bán (...) để nấu cao bồi bổ khắp nơi... Vậy mà không hiểu tại sao các ông không lấy... “cu” hồ ngâm rượu, để - ông uống bà khen như rượu ngâm - cu cầu, cu dê hay các loại cu khác...?

Cha tui cho biết rằng bản tính của Hồ là đi kiếm mồi vào ban đêm, còn ban ngày Hồ nằm ngủ thảnh thơi, ngáy như sấm dội, như bom rơi đạn nổ... Ban đêm đôi mắt của cộp rất sáng, sáng gấp mấy lần ban ngày... Tiếng gầm của Hồ ban đêm vang đi rất xa tới vài ba cây số - nhứt là vào dịp động cõn độ khoảng tháng mười một cho tới tháng giêng – lúc đó tiếng Hồ gầm càng dữ tợn nhằm “nhắn tin gọi gái” trong mùa giao phối.

Đêm ba mươi tết đối với nhân gian là tối om hơn nữa là mấy ngày cuối năm cả nhà đều lo thức ăn, thức uống để chuẩn bị đón ngày mùng một năm mới. Cuối năm anh chị em, bạn hữu lại gặp nhau để “Tất Niên” ăn nhậu vui say... Từ chỗ vui say quá chén mà lơ là thiếu cảnh giác để cho đám Hồ rừng, hồ bụi - lợi dụng đêm ba

mười và ngày Tết nhằm tấn công bắt người, bắt gia súc ăn thịt, hơn nữa là loài Cọp cũng biết con người đón tết làm nhiều món ăn thơm lừng nên Hồ đánh hơi... thềm thềm mà mò vô làng kiếm ăn... Ở miền rừng cọp nhiều thì không nói làm chi, như: “Cọp Khánh Hòa...”. Ở vùng sông nước Nam Kỳ Lục Tỉnh ngày trước Hồ cũng nhiều...

Con người cho rằng con Cọp thù dai mà không dám nói tên cúng cơm của nó, chuyện cọp trả thù thì người hay truyền thuyết có nói, có kể... Tuy nhiên Cọp cũng biết “ăn chay và mần từ thiện” đó nha. Tương truyền vua Gia Long và bầu đoàn được sống sót khi bị quân Tây Sơn rượt đuổi đói khát, cũng may nhờ bầy cọp (tiên) ở Sa Đéc, Hà Tiên công thực phẩm tới cứu trợ hàng mấy tháng ròng.... Lục Vân Tiên cũng may mắn được Hồ công ra khỏi hang núi để rồi sau này trở thành tướng soái đi dẹp giặc Ô Qua và gặp lại người yêu Kiều Nguyệt Nga.

Trong tiếng Việt Hồ đồng âm với “xấu hổ”. Biết xấu hổ là một đức tính rất cao quý của con người. Làm người mà không biết xấu hổ thì đánh mất đạo đức lòng tự trọng thậm chí mất luôn - tư cách, nhân cách... Một khi không biết xấu hổ thì bất cứ chuyện gì cũng làm được, như: - gian ác, gian dối, lật lọng, nói ngang, nói ngược, tham nhũng, ăn cắp, chửi bới, đánh lộn, ăn cướp, ăn vụng, đạo văn, thơ người khác, giựt vợ giựt chồng người ta... - mà lương tâm không hề bị cắn rứt hay hối hận... Người đời gọi họ là “đồ mặt dày, quân mặt dày, bọn đứt dây thần kinh xấu hổ” là vậy.

Cha tui nói “*chúng ta là con người tại sao lại phải đi tin “mười hai con giáp” để rồi tốn tiền cho: bói toán, xin xăm, xin quẻ, xem tử vi, chọn ngày lành, chọn tốt tháng... Cuối cùng thì cũng đâu có đem lại “an khang, thịnh vượng, tài lộc, lành, tốt” gì đâu? Suốt mấy ngàn năm vẫn ôm con trâu cái cày, cái cuốc... Tự hào là con cháu Tiên, Rồng mà lâu nay có “hóa rồng, hóa tiên” được đâu? Ngược lại còn chia ra hai phe đánh nhau u đầu sút trán, học theo tấm gương (sơn tinh, thủy tinh), như vậy rõ ràng là rồng với tiên không thể sống chung lâu bền với nhau được. Mẹ Âu Cơ sinh ra một bọc trăm trứng (gọi là đồng bào). Đồng bào nhưng lại chẳng đùm bọc yêu thương nhau lại chia đàn xé nghé... Năm mươi đưa xuống biển bắt cá ăn hết tron... Năm mươi đưa lên rừng phá rừng sạch bách... nên mấy ngàn năm qua nghèo vẫn hoàn nghèo, cốt khí vẫn hoàn cốt khí. Thời nay mà để ra trứng nhiều như vậy giới y khoa cho rằng đó là “quái thai”! (Quái thai lớn lên sẽ hóa ra “quái nhơn”; hóa ra anh hùng đầy đường và trở thành lưu vong khắp bốn phương trời). Quả đúng là “Hùm chết để da người ta chết để tiếng”!*

Người xưa nói “ông ba mươi” ngụ ý là lo sợ ban đêm không trăng sao, bọn trộm lợi dụng đêm tối gây tội ác. Ở Miền sông nước Nam Kỳ Lục Tỉnh gọi bọn trộm, cướp trên sông là “Bồi-Ba-Cụm”, bọn này rất nhanh tay, lẹ mắt... Ngày tết lo vui tết mà lơ là việc canh phòng, phòng thủ để bọn sơn tặc & bọn bồi ba cụm lợi dụng mấy ngày đầu xuân tung quân đi cướp bóc. Ý nữa là dù có đi trong đêm dài tăm tối cũng phải cố gắng tìm mọi cách để vượt qua sự sợ hãi để tìm hướng đi tới tương lai xán lạn và giàu mạnh. Cha tui nói vậy đó... Tui nghĩ rằng cha tui nói không sai!

Ông Ba Mười

*Trâu đi bỏ cọp đói meo
cọp mò đi mượn dì mèò thức ăn
mèò rằng: tao cũng nhăn răng
mây đi vay ở cái thằng: rồng, tiên
cọp rằng: dì lại xúi điên
họ là hai đấng thiêng liêng với trời.*

Lâu nay cứ dựa dẫm trông chờ mười hai con giáp xoay vòng vòng... - hầu mong thay đổi vận mệnh - mà vẫn không thể thoát ra để được khá hơn, giàu hơn... Dựa hoài nơi rồng tiên để tự hào mà cũng chẳng nên danh phận gì. Dựa hoài vào thần thánh để xin xỏ đủ điều mà tật bệnh, nghèo đói, thiên tai bão tố vẫn cứ hoành hành đó thôi.

Thị hào Nguyễn Du, nói “*Xưa nay nhân định thắng thiên đã nhiều*”. Cụ Ngô Đình Diệm, nói “*Tự lực cánh sinh*”. Vậy hãy tạm ngừng đi xin xỏ khắp mọi nơi nữa mà hãy lo làm lụng và tự tin nơi chính bản thân như “ông ba mươi” mắt sáng đi trong đêm dài để “Hóa Hồ”!

*Năm mới chúc nhau một chữ Trong
mai kia một nọ chảy qua lòng
dòng sông năm mới về không đực
ấm áp tình người mong đợi mong.*
Thơ Trang Y Hạ

Trang Y Hạ